

روش تجزیه و تحلیل قراردادهای بیمه

ترجمه: مجید فرومند

بطور مترادف بکار می‌بریم، چون در این نوع بیمه‌ها، قرارداد همان بیمه نامه است که الحاقیه‌ای که بیمه را تمدید، محدود، تعدیل یا اصلاح میکند با آن همراه شده است (مانند بیمه اتومبیل و بیمه عمر). اما قراردادهای دیگر همیشه مرکب از یک بیمه نامه اصلی هستند که به آن فرمی ضمیمه میشود. فرم مزبور یا بیمه نامه را به نوع مشخصی از بیمه تعدیل میکند و یا اینکه اصلاحاتی مطابق با خواست و نیاز بیمه گذاران را در آن ایجاد میکند. مانند بیمه باربری زمینی به انضمام فرم کالا که در مجموع قرارداد بیمه‌ای را تشکیل میدهد که کالاهائی را که توسط یک بنگاه حمل و نقل عمومی حمل میشود در مقابل خسارات ناشی از حمل و نقل بیمه میکند و با فرم بیمه آسانسور که به بیمه نامه استاندارد آتش‌سوزی اضافه میشود. معمولاً "ظهر نویسی‌هایی را که قرارداد اولیه را تغییر میدهند ضمیمه قرارداد میکنند. اکثر قراردادهای بیمه را به قسمتهای ذیل طبقه بندی میکنند: (۱) پیشنهادات (۲) موافقت بیمه‌ای (۳) استثنائات (۴) شرایط (عمومی).

پیشنهادات:

این قسمت از قرارداد بوسیله بیمه‌گذار تکمیل میشود و اموال، فعالیت‌ها و هر چیزی که قرار است تحت پوشش بیمه قرار گیرد را شرح میدهد. این قسمت از قرارداد همچنین انواع حوادث تحت پوشش درخواست شده و مدت پوشش آنها و حق بیمه هر پوشش جداگانه‌ای را که درخواست شده است، مشخص میکند. هدف از این قسمت از قرارداد این است که بیمه‌گر اطلاعات جامع و کاملی در اختیار داشته باشد تا براساس این اطلاعات بتواند قبولی خود و نرخ مناسب حق بیمه را اظهار کند، و از آنجائیکه اطلاعات

تجزیه و تحلیل قراردادهای بیمه کار مشکل و پیچیده‌ای است، جملات آن بنحوی تنظیم میشود که گاهی اوقات چنین بنظر میرسد بطور تصادفی کنار هم چیده شده‌اند. زبان اغلب قراردادهای بیمه دارای تکنیک بسیار بالائی بوده و برای تعبیر و تفسیر آن گاهی اوقات احتیاج به رجوع به خارج از قرارداد یعنی آراء دادگاهها، قوانین، عرف و مذاکره بیمه‌گر، پیدا می‌کنیم، بهمین دلیل اکثر مدیران مسئول خرید بیمه باید تجزیه و تحلیل قراردادهای بیمه را فراگیرند تا هنگامی که پیش نویس قرارداد از طرف بیمه‌گر به آنها ارائه میشود، برای آنها قابل درک باشد، در شرکت‌های بسیار بزرگ این مسئله اهمیت بیشتری پیدا میکند و مدیران این شرکتها باید با این دانش آگاهی کامل داشته باشند، تا علاوه بر درک طرح پیش نویس قرارداد بتوانند در مواردی که این طرح پیش نویس جوابگوی نیاز آنها نیست با تغییراتی که در طرح پیش نویس قرارداد می‌دهند، به‌مراه بیمه‌گر یک قرارداد کامل و جامعی را تهیه کنند.

در این فصل ابتدا ساختمان یک قرارداد بیمه را شرح میدهیم، سپس راههای منطقی برای بررسی حوادث تحت پوشش در قرارداد، مورد بحث قرار میگیرد. این فصل، شامل مسائلی از قبیل، شرایط و مقرراتی که مشخص میکند، در صورت وقوع حادثه، بیمه‌گذار چه مقدار از خسارت را میتواند دریافت کند و یا اینکه اصولاً "بیمه‌گذار باید چه مراحل را برای وصول خسارت طی کند نخواهد بود.

ساختمان قرارداد

در برخی از بیمه‌ها ما اصطلاح بیمه نامه و قرارداد را

ارائه شده در این قسمت اثر زیادی بر روی تصمیم بیمه‌گر برای انعقاد قرارداد و همچنین تعیین نرخ بیمه دارد، لذا بیمه‌گذار باید در اظهارات خود کنترل‌های لازمه را نموده و مطمئن شود که آنها کامل و صحیح هستند و قرارداد همان پوشش بیمه‌ای را که وی خواستار آن است، در برمیگیرد. این اظهارات مشمول اصول قانونی کتمان، اظهارات غیر واقعی و نقض تعهدات می‌باشد.

موافقت بیمه‌ای:

این بخش از قرارداد دلالت بر میزان تعهدات بیمه‌گر دارد و همچنین خصوصیات ویژه حوادث تحت پوشش قرارداد را هم تشریح کرده و اصطلاحات بکار رفته در قرارداد را توضیح میدهد.

استثنائات:

این بخش از قرارداد تعهدات و پوشش‌های بیمه‌ای را که در بخش موافقت بیمه‌ای ذکر شده است محدود میکند. همچنین ممکن است، خطرات معینی، دارائی، منبع پیدایش از قرارداد معمولاً " برای یک یا چند مورد از اهداف ذیل بکار می‌رود:

۱ - مستثنی کردن خساراتی که بیمه‌گر فکر میکند دارای خصوصیات ریسک‌های بیمه پذیر نیستند. مثلاً " خطر جنگ ممکن است تعداد افراد زیادی را در یک زمان واحد تحت تاثیر خود قرار دهد یا اینکه برخی از خسارتهای بقدری زیاد اتفاق می‌افتند که اگر بیمه‌گر بخواهد با توجه به قانون اعداد بزرگ این خسارات را تحت پوشش بیمه‌ای خود قرار دهد ناچار است که حق بیمه خود را خیلی بالا ببرد که این به قرارداد لطمه وارد میکند. پس بیمه‌گر کلاً " این نوع خسارتهای را مستثنی میکند یا اینکه برخی از خسارتهای ممکن است از لحاظ علت، زمان وقوع یا مقدار مبهم بوده یا اینکه عمدی باشند که بیمه‌گر اینها را از پوشش بیمه‌ای خود مستثنی میکند.

۲ - برای کاهش خسارتهای عادی. مثلاً "، یخ زدن رادیاتور ماشین تحت پوشش بیمه قرار نمیگیرد چون هر فردی میتواند با احتیاط با استفاده از ضد یخ از این خسارت جلوگیری کند.

۳ - برای مستثنی کردن خسارتهای که عرفاً " تحت پوشش سایر قراردادها قرار میگیرند و یا

خسارتهایی که احتیاج به نرخ بندی و بیمه‌گری مخصوصی دارند. مثلاً " مسئولیتی که ناشی از صدمات وارده به کارکنان میباشد معمولاً " در قراردادهای بیمه‌ای که مخصوص مسئولیت محل کار شرکت میباشد مستثنی میشود.

۴ - برای مستثنی کردن زیانهای که نسبتاً " افراد خیلی کمی متحمل آن میشوند و بنابراین زیانها نباید به عهده تمام آنهاست که حق بیمه پرداخت میکنند، باشد. مثلاً " اگر اکثر قریب به اتفاق مردم یک کشوری برای مسافرت به کشورهای دیگر از وسایط نقلیه‌ای بجز اتومبیل شخصی استفاده میکنند، بیمه مسئولیت ناشی از مالکیت وسیله نقلیه مسافرت‌های خارج از کشور را از حدود تعهدات خود مستثنی میکند.

۵ - برای حذف زیانهای ناشی از فرسودگی است و در نتیجه انتظار وقوع این خسارتهای وجود دارد. ۶ - برای تهیه پوشش بیمه‌ای محدود که بتوان آن را با نرخ معقول و جذابی فروخت.

برخی از استثنائات طوری است که خود بخش موافقت بیمه‌ای آن را روشن میکند. مثلاً " در بیمه‌نامه آتش‌سوزی زیانهای ناشی از آشوب و شورش مستثنی شده‌اند، حال اگر این استثناء حذف شود پوشش بیمه آتش‌سوزی زیادتر خواهد شد چون شورش و آشوب که آتش‌سوزی نیست، فقط آتش و صاعقه و انفجار تنها خطرانی هستند که در قسمت موافقت بیمه‌ای مشخص و معلوم شده‌اند.

شرایط (عمومی):

این قسمت از قرارداد اصطلاحاتی را که در سایر بخش‌های قرارداد بکار رفته تعریف کرده و همچنین شرایط معینی را که باید قبل از متعهد شدن بیمه‌گر حاصل گردد، تشریح میکند. این قسمت از قرارداد میتواند اساس و پایه‌ای را برای تخمین میزان حق بیمه بدست دهد، از دیگر مطالب مهم این بخش تشریح حقوق و تعهدات بیمه‌گذار و بیمه‌گر در پی وقوع خسارت میباشد.

چهارچوبی برای تجزیه و تحلیل

برای تجزیه و تحلیل قرارداد بیمه، ابتدا باید بطور

مستثنی شده چطور تعریف شده‌اند. (۳) کدام خطرها مستثنی شده‌اند. (۴) مفهوم زنجیره‌ای از حوادث چیست؟

قرارداد با خطرات مشخص شده و قرارداد تمام خطر:
قرارداد با خطرات مشخص شده، قراردادهایی هستند که خطرات تحت پوشش را معین و معلوم میکنند و زیانهای ناشی از خطراتی که در لیست این خطرات نباشند تحت پوشش بیمه قرار نمیگیرند. از طرفی دیگر ممکن است در بخش استثنائات قرارداد زیانهای که بوسیله برخی از خطرات مشخص شده بوجود می‌آید را مستثنی کنند (مانند آتش سوزی ناشی از جنگ).
قرارداد تمام خطر، قراردادی است که همه خطرات را تحت پوشش قرار میدهد بجز آنهایی که مستثنی شده‌اند. بعبارتی دیگر، در قراردادهای با خطرات مشخص شده خطرات تحت پوشش لیست میشوند ولی در قرارداد تمام خطر، خطرات مستثنی شده، نام برده میشوند. گاهی اوقات بیمه تمام خطر خسارتهایی را تحت پوشش قرار میدهند که خارج از تصورات ما است، چون در این نوع قراردادها بیمه‌گر علت خاصی از خسارت را مستثنی نکرده است.
قراردادهای تمام خطر اولاً، "عموماً" دارای پوشش بیشتری نسبت به قراردادهای با خطرات مشخص شده میباشند. ثانیاً، "به بیمه‌گذار این اجازه را میدهد که اگر میخواهد بیمه‌ای بخرد خطراتی را که در آن قرارداد، تحت پوشش قرار نمیگیرند بطور صریح و روشنی مورد بررسی قرار دهد. گاهی اوقات بجای دو یا چند قرارداد با خطر مشخص شده که ممکن است دارای پوششهای مشترکی باشند و یا اینکه اداره و رسیدگی به آن مستلزم صرف وقت و تلاش بیشتری است، از یک قرارداد تمام خطر استفاده میکنند. البته باید توجه داشت که قرارداد تمام خطر گرانتر از سایر قراردادهای میباشند و از طرفی دیگر ممکن است علاوه بر خطرات مورد نظر ما، خطراتی را هم تحت پوشش قرار دهد که ما اصلاً "احتیاجی به آنها نداشته باشیم".

قرارداد بیمه عمر و بسیاری از قراردادهای اموال جدید از نوع قراردادهای تمام خطر هستند و قراردادهای بیمه آتش سوزی و بیمه دزدی از نوع

سریع تمام قرارداد را بخوانیم تا اینکه یک مفهوم کلی از اطلاعات، محتوی و مضامین قرارداد بدست بیاوریم، سپس در طی خواندن نوبت دوم باید به آهستگی و دقت بدنبال جوابهایی برای سوالات ذیل از تمام قسمتهای قرارداد باشیم.

- ۱ - بیمه‌گر در چه مواقعی مسئول خسارات وارده میباشد و چه حوادثی تحت پوشش بیمه‌ای هستند؟
- الف) چه خطراتی تحت پوشش قرار دارند؟
- ب) چه مسئولیتی یا مالی یا کدام زندگی یا سلامتی تحت پوشش میباشد؟
- ج) چه افرادی تحت پوشش هستند؟
- د) چه محل‌ها و مکانهایی تحت پوشش هستند؟
- ه) چه خسارتهایی تحت پوشش هستند؟
- و) این پوششها مربوط به چه دوره‌ای از زمان میباشند؟
- ز) آیا شرایط مخصوص دیگری هم وجود دارد که در آن ۶ قسمتی که قبلاً گفته شد نیامده باشد و موجب معلق یا منقصد شدن پوشش بیمه‌ای گردد؟
- ۲ - اگر بیمه‌گر برای خسارت وارده مسئول میباشد، چه مقدار از مبلغ خسارت را پرداخت خواهد کرد؟
- ۳ - در صورت وقوع خسارت، بیمه‌گذار چه مراحل را باید طی کند؟

حوادث تحت پوشش

یک حادثه فقط هنگامی تحت پوشش قرار میگیرد که دارای خصوصیاتی که در فوق مورد اشاره قرار گرفت باشد. اگر خطر، مال، خسارت، مدت و مکانی در یک قرارداد بیمه اموال تحت پوشش باشند ولی شخص دریافت‌کننده خسارت معلوم نباشد، بیمه‌گر مسئولیتی نخواهد داشت، در نتیجه داشتن درک صحیح و روشنی از اطلاعاتی که از طریق سئوالات فوق مطرح شد، حائز اهمیت است.

خطرات تحت پوشش:

برای بررسی و تعیین خطراتی که تحت پوشش هستند باید به موارد ذیل توجه کنیم: (۱) آیا قرارداد از نوع قرارداد با خطر مشخص شده است یا قرارداد تمام خطر میباشد. (۲) خطرات تحت پوشش یا خطرات

قرارداد بیمه با خطرات مشخص شده، میباشند.

تعریف خطر:

برخی از قراردادهای بیمه، خطراتی را که تحت پوشش قرار میدهند، تعریف میکنند. مثلاً، "ورود بخانه‌ای بقصد ارتکاب جرم، تحت عنوان دزدی جنائی اموال بیمه‌گذار تعریف شده است. البته عمل ورود بخانه بایستی توأم با زور بوده و آثار آن هم از ظواهر خانه قابل مشاهده باشد. گاهی اوقات خطر در خود قانون تعریف شده است، مثلاً، "بیشتر قوانین شورش را، عملی خلاف و آشوبگرانه که بر علیه فرد یا اموال دیگران، انجام گرفته و سه یا چند نفر در آن مشارکت داشته باشند میدانند. قسمت اول این تعریف از این لحاظ مهم است که در تشخیص بین شورش و عمل عمدی خرابکاری بما کمک میکند.

اکثر قراردادهای تعبیر و تفسیر خطرات تحت پوشش را به دادگاهها واگذار میکنند و دادگاهها هم برای هر خطری مانند طوفان، انفجار، حادثه، تصادف و آتش سوزی تعریف خاصی دارند. تفسیر آنها در مورد آتش سوزی به لحاظ اینکه اولاً، "مفهوم و معنی کامل تری نسبت به بیمه‌نامه اصلی دارد ثانیاً، " آتش سوزی بوسیله خیلی از بیمه‌گذاران تجربه شده است از اهمیت بیشتری برخوردار است. طبق نظر دادگاه، در آتش سوزی باید شعله و حرارت قابل مشاهده‌ای وجود داشته باشد، لذا هر سوختن و متعاقب آن سیاه شدنی را آتش سوزی نمی‌داند بلکه آتش باید خصمانه باشد نه دوستانه. آتش خصمانه، آتش سوزی است که آتش از مکان و محل مخصوص خود جدا شده باشد، بنابر این اگر چیزی بطور تصادفی داخل تنور یا اجاق بیفتد این خسارت، آتش سوزی نخواهد بود، چون این یک آتش سوزی خصمانه نبوده است. البته برخی از دادگاهها از کنترل خارج شدن آتش، حتی اگر در محل مناسب و صحیح خود باقی مانده باشد را هم آتش سوزی خصمانه میدانند.

تفسیر دادگاهها از حادثه، از جمله اینکه باید ناگهانی و غیر منتظره باشد خیلی مهم است، زیرا برخی از قراردادهای مسئولیت، حوادثی را تحت پوشش قرار میدهند که بیمه‌گذار قانوناً "در مقابل آنها

مسئول است. برخی از دادگاهها بر سر این موضوع بحث دارند که هر واقعه‌ای را نمیشود حادثه نامید مگر اینکه بطور ناگهانی رخ داده باشد، لذا بنظر آنها حوادثی مانند آلودگی ندره‌چی یگ رودخانه بوسیله فضولات صنعتی، تحت پوشش بیمه‌نامه حوادث قرار نمیگیرد ولی میتوان این گونه موارد را از طریق بیمه نامه هائی که وقوع امری را تحت پوشش قرار میدهند، بیمه کرد. برخی دیگر از دادگاهها هم بر سر این مسئله بحث دارند که اعمال عمدی که نتایج غیر عمد و غیر منتظره دارند حادثه تلقی نمیشوند ولی میتوان از آنها تحت عنوان واقعه نام برد.

خطرات مستثنی شده:

بخش استثنائات در هر قراردادی خواه از نوع قرارداد با خطرات مشخص شده و یا قرارداد تمام خطر باشد، مربوط به خطرات تحت پوشش قرارداد است و گاهی اوقات دادگاهها استثنائاتی را که در قرارداد ذکر نشده است به آن اضافه میکنند. مثلاً "در قراردادهای آتش سوزی، آتش سوزی‌هایی که ناشی از جنگ یا دستور اولیای امور عمومی باشد (مگر جلوگیری از توسعه آتش سوزی) تحت پوشش قرار نمیگیرند و آتش سوزی‌های عمدی بوسیله بیمه‌گذار در قراردادهای استثناء نشده است ولی رای دادگاه بر این است که پوشش دادن به چنین خساراتی برخلاف مصالح عموم میباشد. یا مثلاً "در بیمه کامل اتومبیل کلبه خطرات بجز فرسودگی، پوسیدگی یا شکستگی مکانیکی و الکتریکی، یخ زدن، جنگ و دستور مصادره قانونی را تحت پوشش قرار میدهد و زیانهای عمدی بیمه‌گذار هم بوسیله دادگاه مستثنی میشود. بیمه‌های مسئولیت تصادف هم زیانهای ناشی از عمد بیمه‌گذار را استثناء میکند و قراردادهای بیمه عمر هم خودکشی در ۲ سال اول قرارداد را استثناء میکنند.

زنجیره‌ای از حوادث:

دادگاهها همچنین بر مبنای اصل سبب بلا فصل و زنجیره حوادث در تفسیر خطرات تحت پوشش بما کمک میکنند. بر طبق اصل سبب بلا فصل، یک بیمه‌نامه نه تنها خساراتی را که مستقیماً ناشی از خطرات مشخص شده است تحت پوشش قرار میدهد بلکه

میشود که در مثال فوق بصورت زیر است :

طوفان ← آتش سوزی ← دود
 ۲ - خطر (یا خطراتی) که تحت پوشش قرارداد است تعریف میشود که در مثال فوق این خطر، آتش سوزی است .

۳ - تمام خطرات تعیین شده تحت پوشش هستند بشرط آنکه نتیجه آنها مشخص باشد و مستثنی هم نشده باشند . توضیح اینکه ، بیمه نامه آتش سوزی خسارات ناشی از آتش سوزی و دود را تحت پوشش قرار میدهد و خسارت ناشی از دزدی در هنگام آتش سوزی در این بیمه نامه مستثنی شده است ، گرچه بسیاری از دادگاهها ترجیح میدهند از این استثناء صرف نظر کنند و از این رو به مفهوم زنجیره‌ای از حوادث استناد میکنند .

اموال ، زندگی‌ها و منابع مسئولیت تحت پوشش اموالی که در قرارداد بیمه اموال تحت پوشش قرار میگیرند می‌توانند اموال منقول یا غیر منقول باشند . در این بیمه نامه‌ها ممکن است اقلام و یژه‌ای از اموال مانند اتومبیل ، ساعت ، فرش و امثالهم یا انواع مشخصی از اموال مانند ماشین‌آلات ، تجهیزات ، جواهرات ، تحت پوشش قرار گیرند و یا اینکه بطور خیلی ساده ، تمام اموال شخص بجز آنهائیکه مشخصاً " مستثنی شده‌اند تحت پوشش قرار گیرد . چنانچه روش آخری انتخاب گردد ، قرارداد بیمه از خصوصیات ذیل بهره‌مند می‌گردد :

۱ - قرارداد خطرات بیشتری را پوشش میدهد
 ۲ - به بیمه‌گذار این امکان را میدهد که صریحاً " اموالی را که تحت پوشش بیمه‌ای نیستند کنترل کند ۳- ممکن است انواع جدیدی از اموال تحصیل شده در طول دور قرارداد را تحت پوشش قرار دهد . از طرفی دیگر باید توجه داشت که بیمه‌گر هم برای این گونه قراردادها بعلت اینکه دارای پوشش وسیع تری است حق بیمه‌های بیشتری را نسبت به سایر قراردادها در نظر می‌گیرد . اگر قرارداد بیمه یک ساختمان تجاری را تحت پوشش قرار دهد ، کلیه تجهیزات بکار رفته در آن مانند : دستگاههای بخاری ، تهویه هوا ، آسانسور و مجموعه لوله‌ها ، همچنین اجاق‌ها ، کوره‌ها ، تنورها

خسارات منتج از خطرات دیگر را که خود ناشی از خطرات مشخص شده میباشند را هم تحت پوشش قرار میدهد . مثلاً " قرارداد بیمه آتش سوزی نه تنها خسارات ناشی از آتش سوزی خصمانه را ، بلکه خسارات ناشی از آب و دود آتش سوزی را هم تحت پوشش خود قرار میدهد . در حقیقت یک موسسه میتواند خسارت ناشی از دود و آبی را که در نتیجه یک آتش سوزی خصمانه برای وی ایجاد شده دریافت کند ولو اینکه این آتش سوزی خصمانه در ملک او رخ نداده باشد . یا اینکه ، در بیمه‌های درمانی بیمه‌گر نه تنها در مقابل غرامت روزانه و یا هزینه‌های پزشکی ناشی از جراحت تصادف مسئول است بلکه در مقابل خسارات ناشی از امراضی که در اثر تصادف عارض میشود نیز مسئول میباشد .

تصمیم بر سر اینکه آیا خطر مشخص شده‌ای سبب بلافصل خطرات دیگر بوده است یا خیر ، بستگی به این دارد که چقدر فاصله و یا زمان بین دو خطر وجود داشته است و دیگر اینکه آیا در این میان علت دیگری هم وجود داشته است یا خیر . مثلاً " چنانچه بعد از یک آتش سوزی در یک ساختمان ، دیوارهای آن باقی مانده باشد و بعد از چند روز این دیوارها فرو بریزد و به ساختمان همجوار آسیب برساند ، دادگاه برای تعیین اینکه آیا آتش سوزی سبب بلافصل فرو ریختن دیوار بوده یا خیر به مواردی از قبیل مدت زمان آتش سوزی یا وزش باد هنگام فرو ریختن دیوار یا طوفانی بودن اوضاع جوی توجه میکند .

بیمه‌گران در حقیقت مسئول خسارات بسیاری هستند که ممکن است خطرات مشخص شده ، سبب بلافصل آنها نباشند . مثلاً " اگر بدنبال طوفان سختی که خساراتی را هم ایجاد کرده است آتش سوزی رخ بدهد و در اثر این آتش سوزی و دود حاصل از آن خسارات بیشتری بوجود بیاید ، بیمه‌گر موظف است که خسارات ناشی از این آتش سوزی و دود را جبران کند . ولو اینکه طوفان سبب بلافصل این خسارات باشد .

توضیح کاملتری از اصل سبب بلافصل ، مفهوم زنجیره‌ای از حوادث است که بشرح ذیل عمل میکند :

۱ - زنجیره حوادث به ترتیب زمان وقوع تنظیم

در مقایسه پوشش وسیع اموال و پوشش اقلام خاصی از اموال آمده است .

آن نوع از قراردادهای بیمه‌ای که مابین بیمه مسئولیت موارد خاص و بیمه مسئولیت کامل می‌باشند را میتوان بوسیله بیمه مسئولیت ناشی از مالکیت و سائط نقلیه توضیح داد . این قرارداد تنها مالکیت ، نگهداری یا استفاده از اتومبیل را تحت پوشش قرار میدهد و برخلاف قرارداد بیمه مسئولیت موارد خاص اتومبیل ، تمام اتومبیل‌ها را بجز آنهایی که صریحا " مستثنی شده‌اند را تحت پوشش قرار میدهد .

قراردادهای بیمه عمر معمولا " یک نفر را بیمه می‌کنند و قرارداد بیمه درمانی هم هزینه‌های پزشکی شخص بیمه‌گذار و خانواده‌اش را پرداخت میکند .

اشخاص بیمه شده

قراردادهای بیمه اموال از بیمه‌گذار فقط در مقابل خسارات وارده به اموالی که او در آنها منافی دارد ، حمایت می‌کنند . بیمه‌گذار ممکن است خود به تنهایی مالک اموال باشد یا با دیگران شریک باشد یا اینکه در حفاظت و کنترل آن دارائی منافی داشته باشد و یا اینکه بستانکار و شیقه‌دار باشد . افراد دیگری که منافع اموالشان ممکن است تحت پوشش بیمه‌ای قرار گیرد شامل گروههای مختلفی مانند خانواده بیمه‌گذار ، مهمانانش ، نمایندگان قانونی او ، بستانکاران و شیقه‌دار او ، مشتریان و کارمندانش می‌باشند . این اشخاص ممکن است بطور خودکار یا بنا به اختیار و درخواست بیمه‌گذار در مقابل خساراتی که متوجه اموال یا مسئولیت آنهاست و ناشی از خسارات وارده به اموال یا مسئولیت بیمه‌گذار می‌باشد ، تحت پوشش بیمه‌ای قرارگیرند . در قرارداد می‌توان با گنجاندن شروطی ،

مزایای خاصی را در اختیار موسسات مالی که بر مبنای وثیقه اقدام به پرداخت وام می‌نمایند ، قرار داد . در چنین حالاتی ، روش معمول بدین منوال است که در بیمه نامه مالک ، شرط رهن استاندارد تصریح می‌گردد ، تحت این شرایط بیمه‌گر متعهد میشود خسارت مرتبه را ولو اینکه مالک اصلی از شرایط قرارداد تخطی کرده باشد ، جبران کند . هرچند این امر مشروط به آن است که نقض قرارداد بدون اطلاع

(در صورت وجود) و امثالهم تحت پوشش قرار میگیرند و اموالی مانند سایبان‌ها ، پرده‌ها ، آفتاب گیرهای پنجره‌ها و امثالهم اگر متعلق به صاحب ساختمان باشند هم جزئی از ساختمان فرض میشوند و بالاخره اموال شخصی مانند لوازم سرایداری ، سوخت و امثالهم که منحصر " جهت سرویس ساختمان بکار میرود تحت پوشش ساختمان قرار دارند . معمولا " موارد مستثنی در ساختمان عبارتند از ، لوله‌های زیرزمینی ، فاضلابها و پی ریزی زیر سطح زمین .

معمولا " بیمه نامه‌هایی که تمام اموال منقول را تحت پوشش قرار میدهند اتومبیل ، هواپیما ، حیوانات ، پول و اوراق قرضه را استثنا میکنند . بیمه نامه‌هایی که انواع خاصی از اموال را تحت پوشش قرار میدهند ممکن است برخی از اقلام جزئی آن را مستثنی کند مثلا " در بیمه نامه‌ای که تجهیزات یک پیمانکار را تحت پوشش بیمه‌ای خود قرار میدهد ممکن است کامیونهایش را تحت پوشش قرار ندهد .

بیمه مسئولیت ممکن است بر اساس موارد خاصی یا بصورت کامل منعقد گردد . در قراردادهای بیمه مسئولیت خاص ، منابع مسئولیت مشخص شده مانند مالکیت ، تعمیر و نگهداری و استفاده از اموال ، تولید یا توزیع محصولات یا خدمات ، مالکیت ، تعمیر و نگهداری و استفاده از اتومبیل ، تحت پوشش قرار میگیرند . این منابع مسئولیت که برشمرديم ممکن است در بخش استثنائات قرارداد محدود گردند ، مثلا " بیمه مسئولیت املاک ممکن است مسئولیت حوادث آسانسور را مستثنی کند یا در بیمه نامه مسئولیت ناشی از مالکیت و سائط نقلیه حالتی را که از اتومبیل مانند تاکسی یا اتوبوس استفاده میشود ، مستثنی می‌کنند .

بیمه مسئولیت کامل ، تمام منابع مسئولیت را که بطور صریح مستثنی نشده باشند تحت پوشش قرار می‌دهد . مثلا " بیمه نامه مسئولیت مدنی جامع ، تمام منابع مسئولیت را بجز مالکیت ، نگهداری یا استفاده از اتومبیل یا هواپیما و برخی از منابع مشخص شده را تحت پوشش قرار میدهد . مزایا و معایب بیمه مسئولیت کامل در مقایسه با بیمه مسئولیت موارد خاص ، اساسا " همان مواردی هستند که فوقا "

اجازه داده تا از ماشین وی استفاده کنند) ، مستاجری که ساختمانی را که متعلق به اوست در اشتغال دارد و توزیع کنندگان کالاهای تولیدی او باشند .
ذینفع‌های قراردادهای بیمه عمر در خود قرارداد ذکر میشوند و قراردادهای بیمه عمر درمانی هم معمولاً " مزایائی را برای شخصی که سلامتی بیمه شده است در نظر میگیرند .

خسارتهای تحت پوشش

قراردادهای بیمه اموال ، هم خسارتهای مستقیم و هم انواع معینی از خسارتهای تبعی (غیر مستقیم) را تحت پوشش خود قرار می دهند . خسارتهای مستقیم هنگامی بوقوع میپیوندند که بیمه‌گذار مجبور است اموالی را که خسارت دیده یا از بین رفته است ، تعمیر یا جایگزین کند ولی خسارتهای تبعی برخی از خسارتهای غیر مستقیم را که میتوانند تحت پوشش باشند مشخص می کند . مانند ، هزینه اجاره اموالی را که برای یک دوره مشخصی غیر قابل اجاره تشخیص داده شده‌اند یا اگر بر اثر حادثه‌ای که تحت پوشش بیمه‌ای قراردادکار و کسب ما برای تعمیر آن موقتاً تعطیل گردد بیمه‌گر سود و زیان خالص آن دوره را پرداخت می کند ، یا اگر بر اثر حادثه‌ای خسارت بزرگی به اموال ما وارد آید و قرارداد اجاره آن لغو گردد ، بیمه‌گر آن مبلغ اجاره را به ما پرداخت می کند .

علاوه بر پرداخت خسارتهایی که بیمه‌گر از لحاظ قانونی باید پرداخت کند ، در بیمه‌های مسئولیت ، خدمات اضافی و مکمل هم مقرر شده که وی در صورت لزوم برای بیمه‌گذار انجام خواهد داد ، مانند حمایت از اقامه دعوی (اگر ضروری باشد) ، رسیدگی به مطالبات ، مذاکره و حل و فصل موارد با مدعی ، پرداخت حق بیمه‌هایی که به عهده بیمه‌گذار است ، پرداخت هزینه‌های دادگاه (و از این قبیل هزینه‌ها) . برخی از قراردادهای دارای بخش پرداخت‌های پزشکی هستند که با توجه به این بخش از قرارداد بیمه‌گر بدون توجه به مسئولیت بیمه‌گذار ، آن قسمت هزینه‌هایی را که برخی از افراد مشخص انجام داده‌اند ، پرداخت میکند .

قراردادهای بیمه درمانی خسارات درآمدی

و کنترل مرتبه انجام گرفته باشد . بر مبنای این شرایط بیمه‌گر باید به مرتبه هم ، بطور جداگانه فسخ قرارداد را اعلام کند . مرتبه می‌تواند در چنین مواقعی از طرف خودش بیمه‌گر را تحت تعقیب قانونی قرار دهد . اگر مالک اصلی از قرار تخلف کرده باشد ، بیمه‌گر تعهدی در مقابل وی ندارد ولی در مقابل مرتبه مسئول است و باید خسارت را پرداخت کند و مرتبه هم در مقابل دریافت خسارت باید مطالبه و یا حق مطالبه‌اش از مالک را به بیمه‌گر واگذار کند . بیمه‌گر میتواند با پرداخت کلیه بدهی مالک به مرتبه از سهم شدن با وی خودداری کند ولی اگر اینکار را نکند ، با مرتبه در مطالبه بر علیه مالک سهمیم میشود .

اگر مالک از قرارداد تخلف نکرده باشد ، بیمه‌گر چک مبلغ خسارت را توأم با بنام مالک و مرتبه صادر می کند . مرتبه گرچه میتواند پول را بگیرد و بهمین مقدار ، میزان گرو را کاهش دهد ولی معمولاً " پول را به مالک اصلی میدهد تا خسارات وارده را تعمیر کند .

قرارداد بیمه اموال یا مسئولیت را میتوان به نام بیمه‌گذار به شریک دیگر مانند بستانکار وثیقه‌دار منتقل کرد ، البته بیمه‌گر باید با این انتقال موافقت داشته باشد چون ممکن است با این انتقال ، خطری که مورد بیمه را تهدید میکند تغییر کند . قراردادهای بیمه عمر و بیمه درمانی را میتوان بدون موافقت بیمه‌گر انتقال داد ولی بیمه‌گر تا هنگامی که این انتقال را در دفاتر خود ثبت نکرده باشد ، مقید به تصدیق یا برسمیت شناختن این انتقال نمی‌باشد . یک حالت دیگر هم به این صورت وجود دارد که انتقال گیرنده شریک قرارداد نمی‌شود بلکه فقط آنچه را که بیمه‌گذار دریافت می کند ، دریافت خواهد کرد و هنگام وقوع هر خسارتی بیمه‌گذار می‌تواند حق مطالبه‌ای را که در مقابل بیمه‌گر دارد به اشخاص دیگر انتقال دهد . قراردادهای بیمه مسئولیت هم مانند قراردادهای بیمه اموال ممکن است منحصر به خود بیمه‌گذار باشد و یا اینکه قابل تعمیم به افراد دیگر نیز باشند . این افراد دیگر میتوانند اعضای خانواده ، نماینده قانونی ، کارکنان ، دوستان (آن دسته از دوستانش که به آنها

مسئولیت شامل شرطی هستند که به بیمه‌گر و بیمه‌گذار این حق را میدهد که قبل از تاریخ انقضای قرارداد آن را فسخ نمایند بدون اینکه احتیاجی به ارائه دلیل برای فسخ قرارداد داشته باشند. اگر قرارداد بیمه از طرف بیمه‌گر فسخ گردد، این فسخ چند روز بعد از اینکه بیمه‌گر، بیمه‌گذار را مطلع کرده است قابل اجرا خواهد بود و بیمه‌گر موظف است حق بیمه را بر اساس تعرفه نسبی حق بیمه برگرداند. ساعت زمانی که بیمه‌گر به بیمه‌گذار فرصت میدهد از نیمه شب، روزی است که بیمه‌گر اعلام فسخ قرارداد را کرده است. در بسیاری از قراردادها اعلام فسخ به معنی پست کردن اطلاعیه فسخ قرارداد میباشد که در این حالت بیمه‌گذار فرصت کمتری نسبت به آنچه که در قرارداد ذکر شده، خواهد داشت.

اگر بیمه‌گذار قرارداد را لغو کند، این لغو از هنگامی که بیمه‌گر را آگاه میکند قابل اجرا میباشد و بیمه‌گر باید قسمتی از حق بیمه را بر اساس تعرفه نرخ کوتاه مدت برگرداند. میزان این حق بیمه برگشتی کمتر از برگشت حق بیمه بر اساس تعرفه نسبی است زیرا بیمه‌گر مجاز است هزینه‌هایی را که قبلاً برای کل طول قرارداد متحمل شده را هم دریافت کند. مثلاً "بر اساس تعرفه کوتاه مدت مبلغ برگشتی بعد از ۱۸۰ روز در یک قرارداد یکساله ۴۰٪ میباشد. فسخ قرارداد بیمه بر مبنای تعرفه کوتاه مدت موجب میشود که بیمه‌گذار از خرید بیمه فقط برای آن دوره از مدت بیمه نامه که خطرات بیشتری مورد بیمه را تهدید میکند، صرف نظر کند.

در قراردادهای مسئولیت ناشی از مالکیت اتومبیل، معمولاً "حق فسخ قرارداد، بجز در مواردی مانند عدم پرداخت حق بیمه یا لغو گواهینامه رانندگی بیمه‌گذار، از بیمه‌گر سلب میشود.

در قراردادهای بیمه عمر، بیمه‌گر نمیتواند قرارداد را فسخ کند و بیمه‌گذار میتواند با عدم پرداخت حق بیمه خود قرارداد را فسخ کند ولی نمیتواند حق بیمه‌هایی را که قبلاً پرداخته، بازپس گیرد. قراردادهای بیمه درمانی شامل تنوع وسیعی از قیودات و شرایط فسخ می‌باشند، حالت افراطی آن به این صورت است که به بیمه‌گر این اجازه را

ناشی از ناتوانی بیمه‌گذار یا هزینه‌های پزشکی را تحت پوشش خود قرار می‌دهد و ممکن است حتی نوع هزینه‌های پزشکی تحت پوشش را هم مشخص و محدود کند و قراردادهای بیمه عمر هم در مقابل مرگ بیمه‌گذار مبلغ مشخص و معینی را پرداخت می‌کنند (به این معنی که این مبلغ تخمینی نیست بلکه از قبل به درخواست بیمه‌گذار و توافق بیمه‌گر مشخص شده است).

ساعت دوره تحت پوشش

شروع و انقضای مدت پوشش بیمه‌ای حتماً "در قرارداد بیمه ذکر می‌گردد و هرگونه خسارت تحت پوششی که قبل از انقضای قرارداد رخ می‌دهد از طرف بیمه‌گر قابل جبران میباشد.

از اهم مواردی که در مورد مدت پوشش قرارداد وجود دارد ساعت شروع و خاتمه دوره پوشش (مثلاً "ظهر یا نصف شب) و پایه و اساسی است که ساعت دوره تحت پوشش را معین میکند، که ۱ - ساعت استاندارد یا روشنی روز و ۲ - ساعت در آدرس محل بیمه‌گذار یا ساعت در محل وقوع خسارت از آن جمله است. گاهی اوقات مدت پوشش تا انجام عملی مشخص، آغاز نمیشود، مانند بیمه کشتی که از هنگام حرکت کشتی آغاز می‌گردد و یا پوشش بیمه‌ای برخی از پیمانکاران که زمان شروع آن از هنگام اعطاء مناقصه به پیمانکار است.

مدت بیمه‌نامه در بیشتر قراردادهای بیمه اموال و مسئولیت معمولاً "یکسال است ولی این مدت میتواند کسری از سال (مثلاً ۶ ماه) و یا مضربی از سال مثلاً "۳ سال) هم باشد. برخی از بیمه‌ها به نحوی تنظیم میشوند که تا هنگامی که فسخ نشوند دارای اعتبار هستند و قراردادهای بیمه درمانی و عمر هم ممکن است برای مدت معینی یا برای تمام دوره عمر بیمه‌گذار منعقد شوند.

فسخ قرارداد

قراردادهای بیمه را میتوان بوسیله موافقت طرفین قرارداد فسخ نمود مگر اینکه قرارداد شامل شرطی برخلاف این باشد. اکثر قراردادهای بیمه اموال و

و محل‌های خاصی می‌کنند.

شرایط مخصوص

بعد از تجزیه و تحلیل مواردی که در قراردادهای بیمه فوقا" شرح داده شد، مدیر مؤسسه ممکن است با مواردی مواجه گردد که نتواند آن را بسادگی با هیچیک از مقولات فوق تطبیق دهد و این هنگامی است که بیمه‌گر و بیمه‌گذار برای راحتی خود شرایط مخصوصی را به قرارداد اضافه کرده‌اند، مثلاً" در یک قرارداد بیمه آتش سوزی، هنگامی که خطری که مورد بیمه را تهدید می‌کند افزایش یابد و بیمه‌گذار از این افزایش خطر آگاهی کامل داشته ولی بیمه‌گر را مطلع نکرده است، پوشش بیمه‌ای موقوف الاجراء و معلق خواهد بود (مانند تغییر محل سکونت یا انتقال از جوار یک فروشگاه خرده فروشی به جوار یک کارخانه کاغذ سازی بدون اطلاع بیمه‌گر). یا هنگامی که ما از اتومبیل خود که تحت عنوان اتومبیل خصوصی بیمه شده است بعنوان تاکسی یا اتوبوس استفاده کنیم در این حالت، مشخص است که خطراتی که اتومبیل را تهدید می‌کند افزایش یافته است و چنانچه ما این عمل را بدون اطلاع بیمه‌گر انجام دهیم و خسارتی متوجه اتومبیل گردد این خسارت از طرف بیمه‌گر جبران نخواهد شد. در هر حال نکته مهم اینست که مادر تجزیه و تحلیل‌های خود به این نکات توجه داشته باشیم.

میدهد که هرزمانی که بخواهد قرارداد را فسخ کند (البته چند روزی به بیمه‌گذار مهلت می‌دهد). قراردادهای غیر قابل فسخ هم به این صورت هستند که بیمه‌گر چنانچه بخواهد قرارداد را فسخ کند باید به پوشش بیمه‌ای خود ادامه دهد تا اینکه بیمه‌گذار بتواند به پوشش بیمه‌ای جدیدی دست یابد.

مکانهای تحت پوشش قرارداد

قراردادهای بیمه ممکن است ۱- براساس محدوده معینی یا ۲- تحت عنوان بیمه متحرک (متغیر) منعقد گردند. در حالت دوم کلیه خساراتی که در هر مکانی بجز محیط‌هایی که صریحاً" در قرارداد مستثنی شده‌اند، رخ بدهد، تحت پوشش بیمه‌ای قرار می‌گیرد. توضیح اینکه، برخی از قراردادهای تنها خساراتی را تحت پوشش خود قرار میدهند که در یک مکان معینی رخ داده باشد ولی برخی دیگر همه مکانها را در تمام دنیا بجز محل‌هایی که در خود قرارداد مستثنی شده است، تحت پوشش بیمه قرار می‌دهند. البته بین دو حالت فوق شقوق دیگری را هم میتوان یافت. مثلاً" بیمه‌ای ممکن است خسارت‌هایی را که در چندین مکان مشخص رخ میدهد تحت پوشش قرار دهد و یا اینکه پوشش خود را بجز یکی دو محل به تمام مملکت تسری بدهد ولی گاهی اوقات هم پوشش بیمه‌ای قرارداد را خیلی محدود میکنند و فقط منحصر به خطرها، اموال، اشخاص، حالت‌ها